

הארט השבת

אמרים פנינים וסיפורים על פרשת השבוע

פרשת מקץ
תשפ"ג

גיליון 142

א לעבטיגער שבת
והנחה

מאת הרב יהודה צבי שפירא רב המוסדות

פוח הדיבור

נפל למקום שנפל רחמנא לצלן, כי הדיבור אינו מניח אותו לשכוח את השם יתברך, והבן הדבר היטב מגודל כוח הדיבור, והוא עצה נפלאה ונוראה למי שחפץ באמת לבל יאבד עולמו לגמרי חס ושלוש.

להשיח את הלב לפני הש"ת כמו ידד ורע

ועוד לנו בגודל כוח הדיבור, כפי ששמע מוהר"ת עת התקרב לרבינו, בדבריו של החסיד רבי לוי יצחק בנדר ז"ל (דיבורי אמונה א): עיקר הכוח שיש באדם מעל שאר הנבראים, בעולם העשייה הוא הדיבור!

הכוח היחיד שעל ידו אפשר לפעול משהו בעולם הזה, הוא הדיבור! רק על ידי הדיבור, ע"י שמדברים להשי"ת ומבקשים ממנו, ורק ממנו, כמו שרבינו אמר למוהר"ת בתחילת התקרותו, שהרגיש מחסור אמתי על אף שהיה אצל הרבה צדיקים, וגם לאחר שהתקרב לרבנו, אך בכל זאת מחסורו האמיתי לא נתמלא מיד, אלא לאחר שרבינו גילה בפניו את כוח הדיבור, וכי כל ענינו הוא: שיחה בינו לבין קונו.

כי כידוע כשהגיע מוהר"ת לראשונה אצל רבינו בסוף אלול שנת תקס"ב, נשאר אצלו בעיר ברסלב למשך כל עשרת ימי תשובה, ורבינו דיבר עמו בכל יום, ומקום השיחה היה בבית המדרש, ושם בחצר בית המדרש היה איזה יזי בולט מהכותל, עליו ישבו רבנו ומוהר"ת, ורבינו דיבר ודיבר, עד שרבינו הניח ידו הקדושה על כתפו של מוהר"ת, ונענה ואמר בזה הלשון: "און וייטער איז זעהר גיט אז מען רעט זיך אויס דאס הארץ פאר השם יתברך אזו ויא פאר איין אמתן גוטן פריינד" [ובנוסף על כל אלה, טוב מאוד כשמישיח את הלב לפני הש"ת כמו שמישיח בפני ידד ורע אמיתי]. כשמוע מוהר"ת את הדיבורים הללו מפי רבינו, חש מיד שהנה הגיע למילוי מחסורו, "דורך דער זאך וועל איך שוין קומען צו מן זאך" [על ידי דבר זה כבר אגיע לעניין השייך לי].

והדיבור זה למוהר"ת דיבר רבינו גם לנו! רבינו אומר לנו: טוב מאוד כשמישיח את הלב לפני הש"ת כמו שמישיח בפני ידד ורע אמיתי.

אכן כן מתנה טובה זו של דיבור, הממשיך את השפע, נשתמש בו, נדע להעריך זאת, להכין כלים בכוח הדיבור, וכלים ריקים לא תמעיט.

בפרשתנו אנו לומדים על גודל כוח הדיבור לטוב או להיפך ח"ו. וכך אנו מוצאים בדברי חז"ל על הפסוק "ויהי כאשר פתר לנו כן היה": "אמר רבי אלעזר מנין שכל החלומות הולכים אחרי הפה? שנאמר: "כאשר פתר לנו כן היה", אמר רבא, והוא שפותר לו מעין חלמו. אמר ר' בריה משום זקן אחד ור' בנאה שמו: עשרים וארבעה פתרי חלומות בירושלים, פעם אחת חלמתי חלום והלכתי אצל כולם, ומה שפותר לי זה לא פתר לי זה, וכולם נתקיימו בי, לקיים בי מה שנאמר: שכל החלומות הולכים אחרי הפה' (ברכות נה).

ומאיך אנו רואים, על כוח הדיבור לשלילה – ב'פרשתנו', במדרש: 'ודבר שפתים אך למחסור', ע"י שאמר לשר המשקים: "כי אם זכרתני אתך והזכרתני אל פרעה", נוספו לו שנתיים בבית הסוהר, שנאמר: "ויהי מקץ שנתיים ימים" - ששם מבטחו בו.

הדיבורים הם הכלים לקבלת השפע

הדיבורים הם כלים וכוחות בידי האדם. בכוח הדיבור אפשר חלילה להזיק לעצמו, וכדבריהם (ברכות ס). שלא יפתח אדם פיו לשטן חלילה.

ומידה טובה מרובה - על כוח הדיבור שהם הכלים להשפעה הנלמד מיוסף הצדיק בפרשייתנו. וכך הם תורף דבריו (ליקוטי מוהר"ן לד): דיבורי התפילה הם הכלים שבהם מקבלים השפע הנשפע מלמעלה, כמו שכתוב 'ויברך אתכם כאשר דיבר לכם', ולפי הדיבור כן השפע, בבחינת 'הרחב פיך ואמלה', אם הדיבור בשלימות ובמלואו, היינו שהוא מקודש ומתוקן אזי יכולים לקבל בהם רוב שפע. והדיבורים של הצדיק הם בוודאי בשלימות ובמלואם, כי הצדיק הוא בחינת 'מלא פום', כי הוא זכה לבחינת מידת היסוד, כמו שכתוב 'צדיק יסוד עולם', ושם הו"ה שבספירת יסוד מנוקד במלאפ"ם, וע"כ יכול הצדיק להשפיע שפע לישראל בתפלתו, כמו שדרשו חז"ל על הפסוק 'צדיק מושל יראת אלוהים' - מי מושל בי צדיק.

וזה שנאמר אצל יוסף הצדיק 'ויסוף הוא השליט על הארץ הוא המשביר לכל עם הארץ', כי ע"י שעמד בניסיון זכה לבחינת 'מלא פום' בשלימות, ולכן היה לו ממשלה להשפיע שפע לכל ברוחניות ובגשמיות.

הדיבור הם בחינת אם הבנים שהולכת עם האדם

ועל גודל כוח הדיבור, נוכל ללמוד מדבריו הערבים לנפש ב'קיצור ליקוטי מוהר"ן' (תורה עח): גם הדבור הוא בחינת 'אם הבנים', הינו כמו שהאם הולכת תמיד עם בניה - אפילו במקומות המטונפים ואינה שוכחת אותם, כמו כן הדיבור הולך עם האדם תמיד אפילו במקומות המטונפים, ומזכיר אותו תמיד את השם יתברך, היינו שאפילו אם האדם מונח חס ושלוש בשפל המדרגה מאוד, במקום שהוא חס ושלוש, אף-על-פי-כן על-ידי הדבור יכול להזכיר את עצמו בהשם יתברך לעולם.

שאפילו אם הוא במקום שהוא, אם יתחזק גם שם לדבר על כל פנים דיבורים קדושים של תורה ותפלה, ושיחה בינו לבין קונו, או לשוח עם רבו, או חברו ביראת שמים, יכול להזכיר את עצמו בהשם יתברך לעולם, אפילו שם במקומות הרחוקים מאד מהשם יתברך, בהשם בחינת מקומות המטונפים, אפילו אם

פניני פרשה

"ויהי מקץ שנתים ימים ופרעה חלם והנה עמד על היאור" (מא. א)

"שנתים ימים" גימטריא "תשע מאות", כמספר עמדם וקיומם של "ב' הבתי מקדשות" - וגלות "בבל" ביניהם.

ובהמשך הפסוק "ופרעה חלם והנה עומד על היאור", אפ"ל, רמז על הגאולה העתידה שנאמר עליו: "היינו כחולמים", שכל הגלויות מכונים בשם 'מצרים ופרעה' (ליקו"מ ז) וזהו לאחמ"כ: "ופרעה חלם" - "הינו כחולמים", ו"יאור" רמז ל"גאולה", שמשם החל גאולת עם ישראל, בנסים שבקעו מהיאור.

ובמדרש "שוחר טוב" (תהלים יז): שלאחר החורבן מיד החלו להתפלל על בנין הבית, וזהו מיד לאחר "שנתים ימים" - "ופרעה חלם והנה עומד על היאור".

כן אפשר להוסיף על פי מאמרם: "אין ישראל נגאלין אלא בתשובה" (סנהדרין צז), וב'ליקוטי מוהר"ן' (עט ב) "יאור היינו תשובה, כמ"ש (איוב כח יא) 'מבכי נהרות חבש', ששב בתשובה ובוכה על חטאיו". וזהו "והנה עומד על היאור" רמז ל"תשובה". גם "עומד" הוא "תפילה", אין עמידה על התפילה, דבוכות ה"תשובה" ו"התפילה" נגאלים.

ובדברי המדרש "מד"ר ריש פרשה מט) על פסוק זה: "יהי מקץ" קצ שם לחושך וכו" רמז על הגאולה בכאן, כדברינו.

"ויהי מקץ שנתים ימים" (מא א)

אפ"ל "שנתים ימים" ר"ת "שי", ע"ד מאמרם במאמר רבי יהושע בן לוי (עוקצין פ"א): עתיד הקב"ה להנחיל שלש מאות ועשר עולמות ומוכיח מאומרו (משלי ח) 'להנחיל אוהבי יש'.

וזהו "ויהי מקץ שנתים ימים" - מקץ שנתיו וימיו של האדם - ע"י מעשיו הטובים זוכה - לשי" עולמות.

'והנה מן היאור עולות שבע פרות יפות... והנה שבע שבלים' (מא ב ה).

אפ"ל דבתוך החלום מרומז ענינו של "יוסף". "פרות" רומז על "בכור שורו הדר לו" הנאמר על יוסף, ויעויין ברמב"ן עה"פ "ויקרא האדם שמונת" (בראשית ב כ) דשור ופרה הם זכר ונקבה - שהם מין אחד. וכן "שבע שבלים" מרומז חלומו של יוסף "מאלמים אלמים בתוך השדה".

ומספר "שבע" רומז על "צדיק" וכמואב ב'זוהר' על הצדיק "אנת הוא שבת דכולי יומי". ו'בפרי עץ חיים' (שער ט"ו באב וט"ו בבבט): דבכל מקום "יסוד צדיק" הוא אות ז'.

ויעויין ב'מדרש תנחומא', שיוסף תיקן לו בדבר חלומו, ואמר לו: לא כך ראתי וכו'. ופרעה תמה על כך, והוא שאביו מברכו "בן פרת יוסף" אל תקרא בן פרת, אלא "בן הפרות יוסף". דכל זה רמז דמהותו של יוסף הצדיק היה בדבר חלום זה.

"ותעמדה אצל הפרות על שפת היאור" (מא א)

הפרות הרעות דקות הברש, שאאלו את הפרות הטובות, נאמר לפני כן שעמדו ליד הפרות הטובות: ותעמדה'.

שירת הפרשה

"כַּאֲשֶׁר פָּתַר לָנוּ בֶן הָהָר" - נְלַמֵּד בַּפְּרָשָׁה
אֲחֵר הַדְּבַר - דְּבַר הַחֲלוֹם מִתְקַיֵּם וְנַעֲשֶׂה.

לְמַעַן, דְּבַכּוֹחַ הַדְּבַר הַדְּבָרִים נִקְבְּעִים
הֵם הַכְּלִים לְהַמְשִׁיךְ וְשׂוֹעֵה וְחֹסְדִים.

מִיּוֹבְרָךְ אֲתֶכֶם כַּאֲשֶׁר דָּבַר לָכֶם' - נְלַמֵּד מִפְּעֻלָּה
הַדְּבַר הוּא כְּלֵי הַשְּׁפַע לְקַבֵּל אֶת הַבְּרָכָה.

זְכוֹר נְזַכֵּר, הַדְּבָרִים הֵם אֲשֶׁר הַשְּׂוֹעוֹת פּוֹעֲלִים
לְטוֹב וְלַבְּרָכָה הַדְּבָרִים מְצַטְרָיִם וְנִפְעָלִים.

